

sri lanka vid eelam-krigets slutfas

staffan öhrling

Denna artikel presenterar olika aspekter av slutfasen för det närmare 26 år långa Eelamkriget i Sri Lanka. Ända sedan 1983 har den så kallade etniska konflikten (Hettne 1996) pågått mellan de hårdföra tamilska tigrarna, LTTE (Liberation Tigers of Tamil Eelam) och den lankesiska regeringsarmén (för bakgrund och orsaker till kriget, se Öhrling 2008). Med undantag för en kortare vapenvila från 2002 återupptogs striderna med full kraft 2007 trots formellt gällande vapenvila. Efter en avgörande seger i Toppigala (Barons Cap) begränsades de LTTE-kontrollerade områdena till de nordliga delarna av landet utom den viktiga staden Jaffna. Regeringssidan satte in en storoffensiv i september 2008 och fram till april 2009 fanns LTTE:s kraftigt decimerade styrkor endast kvar i ett knappt 18 km² område utefter kusten i nordöst som förklarats som »no fire zone» (säkerhetszon) där de infiltrerat de mer än hundratusen civila tamiler som sökt skydd. Idag finns uppskattningsvis endast några hundratal tamiltigrar kvar som ännu inte gett upp, men de använder sedan en tid de många tusen civila tamilerna, hopträngda på en liten yta under svåra förhållanden, som mänskliga sköldar vilket fördröjt det oundvikliga krigsslutet med flera månader.

Underlaget till denna artikel grundar sig i en månadslång (hela mars) vistelse i Sri Lanka 2009 med många resor runt i landet och många samtal med människor från oli-

ka etniska grupper och ur olika samhällsklasser, på engelska eller lokalspråk. I Sri Lanka bevakade jag också TV-sändningar och dagstidningar och efter mars har händelseutvecklingen främst följts via Internet i Sverige och telefonkontakter med Sri Lanka, utöver annan mediabevakning.

Eelamkrigets slutskede

År 2005 kontrollerade LTTE mer än 15 000 km² i de norra och östra delarna av landets yta på 66 000 km². Efter ett flertal attentat utförda av LTTE runt om i landet 2006 satte regeringsidan in en offensiv som intensifierades året därpå och konflikten utvecklades återigen till fullskaligt, konventionellt krig men territoriellt begränsat till utkanterna av LTTE-kontrollerade områden i norr. Under senare delen av 2008 ökade antalet regeringssoldater till närmare 200 000 man, medan LTTE som mest förfogat över 20 000 stridande tamiltigrar av båda könen. LTTE har av och till även använt barnsoldater, vilket kritiserats hårt av omvärlden. 32 länder inklusive USA och EU har bannlyst LTTE som terroristorganisation (CNN 2009), inte minst för att LTTE även finansierat sitt krig med narkotikasmuggling, utpressning av den tamilska diasporan och annan kriminell verksamhet, vilket bidragit till att göra det allt svårare att finna någon plattform för förhandlingar eller ens samtal mellan parterna i kriget.

Den vapenvila mellan tamiltigrarna (LTTE) och regeringen i Sri Lanka som förhandlades fram med Norges medverkan innebar ett uppehåll i striderna mellan konfliktens båda parter från 2002 till 2005 (Öhring 2006), men vapenvilan avslutades inte formellt förrän i januari 2008. I efterhand har det framkommit att vapenvilan användes av LTTE för att omgruppera sig och förstärka sin stridskapacitet. Den etniska konflikten i Sri Lanka trappades upp gradvis och intensifierades med tusentals nya dödsoffer som följd vid ingången till år 2006 fram till 2009. Då regeringssidan inte har presenterat några egna förlustsiffror sedan offensiven vid ingången till 2008 blir en uppskattning av antalet dödsoffer en spekulation, men utan tvekan har det rått ett fullskaligt, konventionellt krig uppe i norr de senaste åren. Hela det rödfärgade området som syns till vänster i figur 1 kontrollerades av LTTE år 2005 jämfört med utvecklingen fram till idag i samma figur, så utan överdrift kan det fastslås att regeringssidan varit mycket framgångsrik de senaste åren. De tamilska tigrarna har ansetts vara en mycket hårdför, vältränad, effektiv och motiverad gerillaorganisation så en given fråga är varför kriget tagit en så dramatisk vändning de senaste åren. Två huvudfaktorer kan urskiljas för att förklara varför krigslyckan vände för regeringssidan.

Den första orsaken var att presidentvalet i november 2005 bojkottades av LTTE, vilket innebar att många tusen civila, tamilska röster som annars skulle ha lagts på den gentemot LTTE mer förhandlingsvillige presidentkandidaten Ranil Wickramasinghe gick förlorade. I stället vanns valet med knapp marginal av den till LTTE mer oförsonligt inställde kandidaten Mahinda

Rajapakse, som hade stöd av singales-nationalistiska grupper och militären i landet. När LTTE iscensatte ett antal attentat mot civila runt om i landet svarade den nyvalde presidenten Rajapakse därför med att trappa upp kriget mot tamiltigrarna och förstärka krigsbudgeten.

Den andra avgörande faktorn var att LTTE:s högste militäre ledare sedan många år för de östra delarna av landet, Vinayagamoorti Mulalitharan, vanligen kallad Karuna, plötsligt bröt med LTTE 2004 och senare anslöt sig till regeringssidan. Detta bäddade för den viktiga segern i Toppigala i öster sommaren 2007, vilket ledde till att regeringsarmén fick kontroll över hela de östra, tamildominerade delarna av ön som sedan länge kontrollerats av LTTE. En belöning för Karunas sidbyte blev en ministerpost i Mahinda Rajapakses regering i oktober 2008.

I en konflikt har vanligen psykologiska faktorer stor betydelse och regeringsarmén, som tidigare varit sämre organiserad och delvis odisciplinerad, skaffade sig successivt ett psykologiskt övertag som en konsekvens av militära framgångar, vilket i sin tur ledde till ytterligare militära framsteg. Den kraftigt ökade rekryteringen av soldater kombinerat med effektiv utbildning av dessa har självfallet också fått en avgörande betydelse för de senaste militära framgångarna liksom valet av den senaste arméchefen, Sarath Fonseka, som visat sig vara mycket kapabel som militär ledare. Häromåret undkom han med knapp nöd ett självmordsattentat av LTTE, vilket ytterligare ökade hans popularitet hos den singalesiska befolkningen.

I figur 1 visas LTTE:s territoriella förluster mellan 2005 och 2007 samt dagsläget

i år, då LTTE förlorat i stort sett hela sitt territorium utom den lilla säkerhetszonen längst uppe i nordöst i april 2009. Självfallet har LTTE inte bara förlorat nästan allt manskaper, utan även mycket av sin motivation med undantag för de mest hängivna men fåtaliga tamiltigrar som fortfarande finns kvar. Under hela Eelamkriget sedan 1983 har den hårdföre LTTE-ledaren Velupilai Prabhakaran hållit sina styrkor i ett järngrepp i en strikt hierarki. Prabhakaran började sin karriär som gerillasoldat genom att mörda staden Jaffnas tamilske borgmästare 1975 (Neangoda 2007). Han lär ännu gömma sig bland civila tamiler i säkerhetszonen, men skall ha ersatts av Pottu Amman av hälsoskäl (The Hindu 2009).

I takt med krigsframgångarna mot LTTE har även president Rajapakses popularitet ökat kraftigt hos den singalesiska majoritetsbefolkningen det senaste året. Inför det oundvikliga krigsslutet visar singaleserna sitt stöd genom att sätta upp tusentals flaggor över hela landet (figur 2). Dessa flaggor har satts upp på hus, i palmtoppar, på bergstoppar, ute på kobbar, på lastbilar och i bilar samt i master över större delen av landet. Även i alla singalesiska TV-kanaler finns landets flagga vajande i ett hörn vid de flesta utsändningar. Sri Lankas flagga domineras av en lejonfigur som symboliserar den singalesiska, indoeuropeiska befolkningen. Symbolen har sitt ursprung i att den singalesiske prins Vijaya, som kom från norra Indien till ön med 700 följeslagare för 2 500 år sedan, tagit sitt namn av sanskritordet Sinha efter sin far, som enligt den gamla Mahawamsa-krönikan hade släktskap med ett lejon, »SING-hah» (Meyer 2003, Wanasundera 2004).

Majoriteten av singaleserna, som ut-

gör över två tredjedelar av befolkningen, är buddister. De dravidiska tamilerna från södra Indien började invandra till norra delen av ön några hundra år senare och de flesta av dessa är hinduer. Trots etniska och religiösa skillnader har singaleser och tamiler för de mesta levt i sämja under århundradenas lopp, med vissa undantag. De nuvarande etniska motsättningarna i Sri Lanka är i ett längre historiskt perspektiv en förhållandevis ny företeelse, som från 1970-talet väckt idén hos många tamiler, främst i norr, att skapa ett eget hemland, då de länge känt sig marginaliserade i landet. Under en tid skapades därför utbrytarstaten Tamil Eelam med militära medel. Utöver dessa båda huvudgrupper finns även muslimska och kristna minoriteter i den 20,2 miljoner stora befolkningen. De muslimska och tamilska minoriteterna finns också representerade i landets flagga men mer perifert med färgerna grönt respektive orange i ytterkanten. Landets flagga uppfattas därför av många som ett »singalesiskt» baner.

Regeringssidans offensiv accelererade i september 2008 och armén ryckte fram från dag till dag. Trots LTTE:s stora tillgång till vapen, välmotiverade gerillasoldater, ett litet flygvapen och en egen flotta fick man successivt retirera. I november erövrade armén den viktiga staden Pooneryn (Sunday Observer 2008), vilket berövade tamiltigrarna all kontroll över kusten i nordväst och därmed deras viktigaste införselhamnar för vapen. I början av januari erövrade armén LTTE:s *de facto* huvudstad Killinochi (Daily News 2009a) och några dagar senare intogs det strategiska Elephant Pass (Sunday Observer 2009). Varje ort och allt territorium som erövrades tömdes på sin civila befolkning som antingen placera-

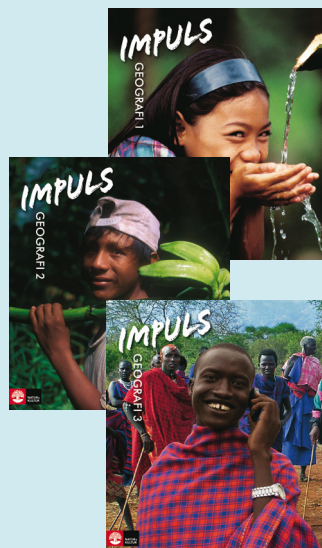
”Betonar det kanske viktigaste av allt i geografiämnet; förmågan att se sambanden.”

Enligt NE betyder ordet impuls ”påverkan som leder vidare”. Det har vi tagit fasta på. Vi har gjort ett läromedel som leder eleverna vidare – från kunskap till insikt och förståelse.

Geografi är ämnet som beskriver och förklarar varför Jorden ser ut som den gör, och varför det till exempel är tätbefolkat i en del av världen men folktomt i en annan. Impuls Geografi är läroboken som gör beskrivningarna levande och förklaringarna lättförståeliga och som betonar det kanske viktigaste av allt i geografiämnet: förmågan att se sambanden mellan naturen, människan och samhället. Efter varje kapitel följer temauppslagen ”Hållplats geografi”.

Författare: Maria Bergman, Peter Kinlund

Titta på ett smakprov på www.nok.se/impuls

Figur 1. Affisch som visar hur LTTE:s område krympt från 2005 till 2009. Foto: Staffan Öhrling 2009.

des i övergångsläger i regeringskontrollerade områden eller flydde till områden som fortfarande kontrollerades av LTTE. De som placerades i läger fick beteckningen IDP (*Internally Displaced Persons*). Enligt ett flertal media som fått tillträde till dessa läger har de behandlats förhållandevis väl och fått sina basbehov tillfredsställda. Ett allvarligt problem med dessa läger är att LTTE anses ha infiltrerat dem, vilket medfört att rörelsefriheten kommit att begränsas helt tills varje persons identitet kunnat fastställas. Ett flertal av de många tusen civila tamiler som i stället flytt mot det krympande LTTE-kontrollerade området i nordöst har intalats av tamiltigrarna att de

skulle trakasseras eller dödas av den framryckande regeringsarmén.

I slutet av februari 2009 hade regerings-sidan i stort sett erövat allt LTTE-territorium utom det lilla område armén förklarat som en säkerhetszon där ingen beskjutning eller andra krigshandlingar skulle få förekomma. Flyende tamiltigrar har därefter blandat sig med tiotusentals civila, oskyldiga tamiler som utnyttjats som mänskliga sköldar i den lilla säkerhetszon där beskjutning av civilbefolkning förekommit trots områdets status. Tamiltigrarna har även beskjutit civila tamiler som försökt fly från den lilla säkerhetszonen, vilket bekräftats med flygfoton (CNN 2009,

Figur 2. Stödet för regeringssidan manifesteras med Sri Lankas flaggor som satts upp i tiotusentals över hela landet. Även andra etniska grupper än singaleserna har bestämt uppmanats att sätta upp landets flagga vid sina bostäder. Foto: Staffan Öhrling 2009.

SVT 2009). Trots de risker man utsatt sig för har tiotusentals civila tamiler ändå flytt från området under 2009 och föredragit att hamna i regeringssidans IDP-läger där de åtminstone kunnat få mat, läkarvård, viss utbildning för barn och åtminstone tält eller enkla byggnader att bo i. I mars fanns uppskattningsvis 150 000 civila tamiler kvar i den lilla säkerhetszonen, som har levt under mycket svåra förhållanden, vilket uppmärksammats av omvärlden och många humanitära organisationer har velat få tillträde till denna zon. Det har dock funnits en oro hos regeringssidan då

fritt tillträde skulle kunna utnyttjas av de kvarvarande tamiltigrarna för flykt ur landet, sabotage eller bombdåd, vilket också skett. Trots detta har viss FN-personal och ett fåtal andra organisationer fått tillträde till denna lilla frizon. Det finns en befogad oro i omvärlden för att de instängda tamilerna skall drabbas av en humanitär katastrof och många av de diasporatamiler som flytt utomlands har demonstrerat, särskilt i London och Paris (CNN 2009), dels som uttryck för sin oro för de instängda civila tamilerna, dels för att deras dröm om ett eget hemland – Tamil Eelam – inte bara

skall övergå från en tidigare realitet till enbart en utopisk dröm.

Eelamkriget skulle sedan länge ha varit över om inte problemet med de tiotusentals instängda civila tamilerna i säkerhetszonen funnits. Detta lilla område är omringat av 60 000 regeringssoldater och med ett krasst militärstrategiskt tänkande skulle alla dessa soldater ha kunnat erövra denna zon inom en dag eller två, men då sannolikt på bekostnad av tusentals oskyldiga offer som skulle ha hamnat i korseld mellan de stridande parterna. Huvudanledningen till att regeringsarmén inte går in med full styrka är att några hundra av de överlevande, mest hårdföra och välbeväpnade tamiltigrarna, inklusive LTTE-ledarna Prabakaran, Amman och Soosai, har infiltrerat de civila tamilerna med hot om repressalier ifall de försöker fly eller underlätta för regeringssidan att inta det lilla området. I början av 2009 liknade det strategiska läget tillfälligt en dödlägesituation för båda sidor trots regeringsarméns mångfalt större övertag i manskap. LTTE har även tagit till desperata åtgärder i slutskedet av kriget genom att rekrytera unga flickor och pojkar som blivit självmordsbombare eller försökt tvångsrekrytera män och kvinnor till den kvarvarande spillran av LTTE. Det finns självfallet en stor oro hos regeringssidan för att överlevande tamiltigrar och de kvarvarande ledarna för LTTE, inklusive Prabakaran, skall kunna fly genom militärens finmaskiga säkerhetsnät till utlandet eller slinka igenom till otillgängliga djungelområden på andra håll i landet. Två av LTTE-ledarna har dock kapitulerat (Daily News 2009b).

Den 21 april tycktes krigsslutet vara mycket nära förestående då inte mindre

än 52 000 av de instängda tamilerna lyckats ta sig ur den lilla proklamerade säkerhetszonen (som visat sig vara allt annat än säker för dem som sökt skydd där) under två dygn, men inemot 50 000 civila tamiler uppges fortfarande vara instängda i det lilla området (SVT 2009). Den 23 april har antalet flyende tamiler under de senaste dagarna ökat till inemot 114 000 enligt Ministry of Defence (2009), vilket bekräftar att antalet instängda människor varit betydligt fler än 100 000 från början. Regeringsarmén gick den 19 april in i säkerhetszonen efter en ny offensiv och därigenom lyckades ytterligare tiotusentals tamiler fly ut ur det lilla område som nu endast omfattade 10 km² (The Academic 2009a, Ministry of Defence 2009, Dagens Nyheter 2009). Enligt nyhetsrapportering i Sveriges Television och CNN gav president Rajapakse LTTE ett dygn fram till klockan 12 lokal tid den 21 april för att kapitulera (CNN 2009, SVT 2009). Detta hörsammades inte av LTTE (CNN 2009, Daily News 2009b, SVT 2009) och alternativet är sannolikt att regeringsarmén, när den lilla kustremsan, idag mindre än Stockholms innerstad, tömts på merparten av sin civila befolkning, kommer att utdela nådastöten mot kvarvarande tamiltigrar och därmed slutgiltigt vinna den militära segern. Vad som kan hända civila tamiler som fortfarande kan finnas i detta område är oklart, vilket väcker oro i omvärlden. Denna oro bekräftas av att Frankrikes och Storbritanniens utrikesministrar rest till Sri Lanka för att få en bild av läget på plats och uppmana de stridande att skona civila som ännu befinner sig i konfliktområdet (CNN 2009). Kriget, som självfallet blivit en stor tragedi för landet, hade således inte slutförts i slutet av

mars, men den allmänna uppfattningen hos lokalbefolkningen var ändå att regerings- sidan redan då vunnit Eelamkriget. Den 27 april förklarade även Sri Lankas regering att det reguljära kriget var slut och alla krigshandlingar med tyngre vapen skulle upphöra (China.org.cn 2009, CNN 2009). Det totala antalet dödade i kriget sedan 1983 beräknas till sexsiffriga belopp enligt initierade källor i landet och idag har LTTE förlorat hela sin *de facto* stat som för ett par år sedan omfattade över 15 000 km².

En åsikt som uttryckts såväl i lokala media som vid diskussioner med lokalbefolkningen kring frågan vad tamiltigrarna (LTTE) åstadkommit för tamilernas sak i Sri Lanka under den nästan 26 år långa konflikten har svaret i år nästan undantagslöst varit – ingenting positivt.

Efter Eelamkriget. Medias roll samt frågorna hur fred, försoning och återuppbyggnad skall kunna åstadkommas

Sri Lanka är formellt en parlamentarisk demokrati, men medias frihet har varit beskurten eller styrd det senaste året. Regeringsvänliga tidningar och TV-kanaler har fått ett alltmer ökat inflytande och det har till och med förekommit mord på främst oppositionella journalister. Vilka som ligger bakom detta har aldrig blivit klarlagt. Då särskilt TV-mediet, som en majoritet av befolkningen numera har tillgång till, har stor genomslagskraft har befolkningen självfallet påverkats av nyhetsrapporteringen i landets regeringsvänliga kanaler. En annan skillnad mot tidigare är att befolkningen, särskilt singaleserna i landet, numera öppet talar om krig och politik vilket inte var fallet för bara ett par år sedan. Trots en frek-

vent militärpropaganda (figur 3) upplevde jag ändå en viss civil humanism hos flertalet av den lankesiska befolkningen jag hann träffa under min månad i landet 2009. Ett positivt inslag i mina många samtal med landets befolkning i år är att samtidigt som tamiltigrarna. LTTE, kraftigt fördömts, uttrycktes en önskan om dialog och försoning mellan den stora civila minoriteten av tamiler, som oförskyllt anses ha kommit i kläm mellan de stridande parterna, och den singalesiska majoritetsbefolkningen. Det bör påpekas att de hundratusentals så kallade plantagetamilerna, som kommit till landet för att ursprungligen bli arbetskraft åt briter under kolonialtiden sedan slutet av 1800-talet och lever i de centrala högländerna, inte varit indragna i konflikten. Det totala antalet tamiler utgör 18 procent av landets befolkning, men de tidigare invandrade lankesiska tamilerna i norr utgör en mindre andel av dessa. Försonliga, men också fördömande kommentarer har även förekommit från såväl singaleser som tamiler på olika Internet-sajters diskussionsfora om parterna i konflikten den senaste tiden. Min bedömning efter vistelsen i landet 2009 är ändå att viljan till en varaktig fred är påtaglig hos flertalet invånare inom landet.

Det finns ett talesätt som uttrycker att den ena parten i en separatistisk konflikt ser sig som frihetskämpar, medan den andra parten betraktar dem som separatistiska terrorister (Senaratne 2006). Otvivelaktigt har övergrepp skett från båda sidor i Sri Lankas långa Eelamkrig, men en opropotionerligt stor del av dessa övergrepp har i min mening utförts av de tamilska tigrarna, i synnerhet av deras specialstyrkor de svarta tigrarna. Parallellt med en mer konventionell

Figur 3. En av alla hundratals propagandaaffischer för regeringsarmén och landets president som satts upp runt om i landet. Foto: Staffan Öhrling 2009.

krigföring mellan de stridande parterna de senaste åren har således LTTE utfört mängder av attentat på olika håll i landet, de flesta av självmordsbombare, som riktats mot oskyldiga civila med många dödsoffer som följd. Såväl tamiler som singaleser och andra minoriteter har drabbats, inklusive landets tamilske utrikesminister Lakshman Kadirgamar som mördades vid ett LTTE-attentat i augusti 2005 (Öhrling 2006).

Väpnade konflikter mellan etniska grupper i ett land, även med särskilt brutala inslag av terrorism mot den ena partens civil-

befolkning, brukar över tiden generera en växande animositet och till och med skapa ett hat mellan de inblandade parternas befolkning där önskan om revanschism växer sig allt starkare. I synnerhet är detta fallet om befolkningen dagligen påminns om konflikten via media eller på platser som många människor passerar eller besöker. Enkelt uttryckt brukar krig ha en förråande effekt på de inblandade parternas civilbefolkning. Märkligt nog tycks detta inte vara så påtagligt i Sri Lanka.

Ett annat problem vid mediebevakningen av en väpnad konflikt gäller hur en rapportör skaffar sig en någorlunda objektiv bild av konflikten och dessa förlopp. Den amerikanske senatoren Hiram Johnson myntade uttrycket »krigets första offer är sanningen» i samband med att USA inträdde i första världskriget 1917. Detta uttryck kan möjligen ha haft en viss bäring på händelseutvecklingen i Eelamkrigets slutfas det senaste året. Regeringssidan har hindrat såväl inhemska som utländska oberoende journalister och fotografer att rapportera från kriget där det utspelats. En orsak till denna restriktiva hållning är enligt uppgift att väldigt många regeringssoldater har stupat under det senaste årets våldsamma offensiv med hårt motstånd från LTTE och det finns en oro över att offentliggörandet av stora förlustsiffror för landets armé skulle kunna ha påverkat allmänhet och armésoldater negativt. USA drog lärdom av vad konsekvenserna blev efter en i det närmaste helt fri och allt oftare ifrågasättande nyhetsbevakning under Vietnamkriget, då en alltmer negativ hemmaopinion samt omfattande demonstrationer såväl i USA som utomlands tvingade fram ett tidigare tillbakadragande av de amerikanska soldaterna

och därmed en oundviklig förlust i kriget. Ett viktigt påpekande i detta fall är självfallet att ett snabbt växande antal människor betraktade detta krig som mycket orättfärdigt. Vid Irakkriget 2003 ett trettio år senare tillät USA bara så kallade inbäddade journalister att bevaka kriget tillsammans med amerikanska trupper och dessa fick då givetvis en vinklad bild av kriget.

Sri Lankas regering har uttryckligen framhållit att regeringsarmén inte skall avbryta sin sluffensiv förrän LTTE besegrats i grunden eller lagt ner vapnen och kapitulerat. Tidigare erfarenheter har visat regeringssidan att LTTE under perioder av minskad krigsintensitet, vapenvila eller avstannande strider under förhandlingar utnyttjat situationen för att förstärka sina militära positioner. Påstötningar nyligen från såväl LTTE som omvärlden att ingå ett längre vapenstillestånd har därför inte hör sammats av Sri Lankas regering, som vill uppnå ett definitivt slut på kriget. Det finns omfattande rapportering även med filmade reportage från Eelamkrigets konfliktområden såväl i lokala TV-kanaler som på Internet, men de görs av personer som på något sätt är knutna till regeringsarmén. Därför kan den största regeringstroga dagstidningen Daily News Sri Lanka ha gett en version av en given konflikthändelse samtidigt som den LTTE-positiva Internetsajten TamilNet har förmedlat en helt annan bild. Ett tydligt exempel på hur olika versioner av samma problem kan framställas i media är att den LTTE-trogna hemsidan TamilNet den 22 april hävdar att majoriteten av de instängda civila tamilerna, i dagsläget 200 000 människor, sökt skydd hos tamiltigrarna (TamilNet 2009). Regeringstroga Daily News (2009b) hävdar i sin upplaga

den 23 april att över 100 000 civila tamilerna flytt från det lilla område som LTTE ännu kontrollerar de senaste tre dygnen varför endast en minoritet av de till nyligen inemot 150 000 instängda tamilerna finns kvar i säkerhetszonen på 10 km². Efter kontroll av internationella etermedia (CNN 2009, SVT 2009) samt den mer nyanserade källan The Academic (2009b) bedömer jag att regeringssidans information är korrekt i denna fråga. I vilket fall som helst utspelas en mänsklig tragedi för de instängda tamilerna i den lilla säkerhetszonen under årets första månader. För att få en så sann bild som möjligt av den aktuella konflikten över tiden har ett flertal tidningar, Internetsajter och TV-rapporteringar bevakats regelbundet av mig i Sverige eller i Sri Lanka det senaste året.

Trots den positiva informationen från regeringstroga media och den regeringsvänliga propagandan kring Eelamkriget, verkar människor i Sri Lanka ofta inte bry sig så mycket om själva konflikten längre. Krigets påverkan på massturismen har märkligt nog inte varit särskilt påtaglig det senaste året trots de intensifierade striderna i norr (Öhrling 2008, Sri Lanka Tourist Board 2009). Turister eller turisthotell har heller inte varit måltavlor under konflikten. För en bred allmänhet i landet betraktas kriget som i praktiken slut och dagliga problem som priserna på mat, kläder, bränsle och drivmedel är återigen av betydligt större intresse. Ändå förekommer det många diskussioner både bland vanligt folk och i media om hur landet skall återuppbyggas efter Eelamkriget. Ett mycket allvarligt problem som engagerar många är hur barn i konfliktområdena drabbats och hur deras problem skall avhjälpas. För några år sedan uppskattade UNICEF att ett flertal av de 900 000

Figur 4. Två små representanter för Sri Lankas framtid. Foto: Staffan Öhrling 2009.

barnen i norra delarna av landet drabbats av undernäring, dålig eller utebliven hälsovård, undermåliga utbildningsmöjligheter, egna skador eller förlust av föräldrar genom landminor och ofrivillig förflyttning från sin hemmiljö (Dissanayaka 2003).

Via media, genom många samtal med människor i Sri Lanka och diskussion med studenter som läser kursen Kommunikation, konflikt och konflikthantering vid Mittuniversitetet har mängder av idéer förts fram i år för hur landet skall återuppbyggas efter kriget. Några av de förslag som framställts är följande:

- Aktiv försoningspolitik mellan singaleser och tamiler efter kriget.
- Samordning av biståndsinsatser för återuppbyggnad i krigsdrabbade områden.
- Fredsovervakande styrkor i tidigare konfliktområden samt omfattande minröjning.

- Bostäder och arbete åt de tusentals soldater som avmobiliseras.
- Medborgerliga rättigheter till alla tamiler och ökat självbestämmande för dessa.
- Omfördelning av resurser från krigsbudgeten till utvecklingsfrämjande åtgärder.
- Ökade insatser av NGO:s i återuppbyggnadsarbetet.
- Aktiv arbetsmarknadspolitik med sysselsättningsfrämjande åtgärder.
- Användande av soldater som tidigare har varit i krigstjänst i återuppbyggnadsarbetet.
- Återuppbyggnad av förstörd infrastruktur och raserade samhällen.
- Återinflyttning av tamiler till sina hemorter eller nya samhällen från IDP-läger.
- Satsningar på återuppbyggnad av jordbruket i tidigare konfliktområden.

Denna lista är långt ifrån fullständig och frånvaron av krig innebär inte per automatik

fred. Sedan LTTE besegrats måste freden vinnas, vilket kan ta lång tid och innebära ett mycket mödosamt återuppbyggnadsarbete såväl socialt, psykologiskt, ekonomiskt som tekniskt. Kan endast vissa av dessa tolv förslag till åtgärder genomföras den närmaste tiden skulle ändå viktiga delar av återuppbyggnad och försoning ha uppnåtts inom ramen för den fred som flertalet lanke-ser hoppas skall råda från och med i år.

Människorna i landet är otvivelaktigt

krigströtta och förväntar sig snabba förbättringar sedan kriget tagit slut. Om inte detta sker kan nya konflikter och oroligheter iscensätta av andra grupper blossa upp efter en tid.

På en skolvägg i sydöstra Sri Lanka såg jag nyligen en tänkvärd devis som jag först inte förstod: »The Child is the Father of the Man». Efter en stund gick det upp för mig att tanken bakom detta självfallet är att dagens barn i Sri Lanka är dess framtid.

Referenser

Dissanayaka, T D S A (2003) *War or peace in Sri Lanka*, Swastika (Private) Ltd, Colombo.
 Hettne, Björn (1996) *Etniska konflikter och internationella relationer*, Studentlitteratur, Lund.
 Meyer, Èric (2003) *Sri Lanka. Biography of an island. Between local and global*, Viator Publications Ltd, Talahena.
 Neangoda, S M J (2007) *Terrorism in Sri Lanka – the whole truth*, Annual Publication Department, Colombo.
 Senaratne, G D P (2006) *The pros and cons of the ethnic problem*, Vishva Lekha, Sarvodaya Publications, Ratmalana.

Wanasundera, Nanda Pethiyagoda (2004) *Cultures of the world. Sri Lanka*. Times Books International, 4th edition, Malaysiya.
 Öhrling, Staffan (2006) Same culture – different life paths? Contrasts and similarities in socio-geographic development of two Sinhalese local communities 1972–2005, *Norwegian Journal of Geography* 60 (3): 249–266.
 Öhrling, Staffan (2008) Krig, tsunami och turism i Sri Lanka. Tre divergerande fenomen? *Geografiska Notiser* 66 (1): 17–32.

Internetkällor

China.org.cn (2009) www.china.org.cn/international/2009-04-07/ (28 april)
 CNN (2009) www.edition.cnn.com/2009/WORLD (21–28 april)
 Dagens Nyheter (2009) www.dn.se (22 april)
 Daily News Sri Lanka (2009a) www.dailynews.lk/2008 (9 januari)
 Daily News Sri Lanka (2009b) www.dailynews.lk/2009 (23 april)
 Ministry of Defence, Sri Lanka (2009) 23–28 april
 Sri Lanka Tourist Board (2009) www.sltbstatistics.org/msb.html (14 april)

Sunday Observer. Security News (2008) www.sundayobserver.lk (16 november)
 Sunday Observer (2009) www.sundayobserver.lk (11 januari)
 Sveriges Television, SVT (2009) www.svt.se/nyheter 21–28 april
 Tamil Net (2009) www.tamilnet.com/ (22 april)
 The Hindu, Indian Newspaper (2009) www.hindu.com/2009/04/09/stories/ (9 april)
 The Academic Internet Newspaper (2009a) www.theacademic.org/ (20 april)
 The Academic Internet Newspaper (2009b) www.theacademic.org/ (22 april)

*Staffan Öhrling är docent i kulturgeografi vid Mittuniversitetet i Östersund.
 E-post: staffan.ohrling@miun.se*